

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
20/1832-

Dato
10. februar 2021

Vedrørende representantforslaglag 90 S (2020-2021) om flom- og skredsikring

Jeg viser til brev av 2. februar d.å. vedlagt representantforslag 90 S (2020-2021) fra Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Karin Andersen, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om flom- og skredsikring. Representantforslaget består av tre forslag som jeg kommenterer enkeltvis.

1. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 fremme forslag til økte bevilgninger til flom- og skredforebygging.

Regjeringen tar folks trygghet på alvor. Bevilgningene til Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) arbeid med flom- og skredforebygging under denne regjeringen har vært betydelige. For inneværende år er de ordinære bevilgningene til NVEs forebyggende arbeid opprettholdt på omtrent samme nivå som i fjor. NVE disponerer årlig om lag en halv milliard kroner til dette arbeidet når driftsmidler regnes med.

Kvikkleireskredet i Gjerdrum er en tragisk og omfattende hendelse, og staten skal selvsagt bistå Gjerdrum kommune. Derfor foreslo regjeringen i Prop. 79 S (2020-2021) å øke bevilgningen til NVE med 102 mill. kroner til dette formålet slik at nødvendige sikringsarbeider kan gjennomføres så raskt som mulig. I tillegg foreslo vi å styrke kartleggingen av kvikkleireområder i hele landet med 13 mill. kroner, i tråd med NVEs anbefaling. For å sikre forutsigbarhet for NVEs bistand under ekstremhendelser foreslo vi også å øke bevilgningen til krise- og hastetiltak med ytterligere 50 mill. kroner.

I 2020 ble det også gjennomført et ekstraordinært løft med tilleggsbevilgninger på 165 mill. kroner til ordinære flom- og skredsikringstiltak. I tillegg ble det våren 2020 satt av 100 mill.

kroner i skjønnsmidler slik at kommunene kunne iverksette viktige tiltak før den varslede vårfloommen. Dette viser at regjeringen prioriterer arbeidet med forebygging av flom- og skredskader høyt.

Bevilgninger til flom- og skredforebygging vil på vanlig måte vurderes i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene og -revisjonene som fremmes for Stortinget.

2. *Stortinget ber regjeringen gjennomføre en systematisk kartlegging av behovet for flom- og skredsikringstiltak over hele landet og rapportere til Stortinget om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.*

NVEs oversikt over kjente behov for store sikringstiltak mot flom og skred beløper seg til om lag 4 mrd. kroner. Listen er basert på ulike tiltak som er meldt inn av kommuner, og behov som avdekkes gjennom kartlegging eller hendelser. Oversikten er ikke fullstendig, men gir en indikasjon på at behovet er stort. Sikring av utsatte områder er et langsiktig arbeid.

NVE arbeider nå med en ny metodikk for å analysere det reelle behovet for flom- og skredsikring av eksisterende bebyggelse i Norge. Det nye her er at det tas utgangspunkt i bebyggelse som er utsatt for flom- og skredfare, og ikke i konkrete sikringsprosjekter. Målet er å gi en samlet oversikt over det totale sikringsbehovet for eksisterende bebyggelse, noe vi ikke har hatt oversikt over tidligere. Det tas sikte på å anslå hva det vil koste å sikre utsatt bebyggelse frem mot 2040. NVE skal ferdigstille denne analysen i løpet av 2021. Framdriften i dette arbeidet vil jeg omtale i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.

Regjeringen har oppnevnt et ekspertutvalg som skal undersøke årsakene til kvikkleireskredet i Gjerdrum og vurdere tiltak for å styrke forebyggingen av slike skredulykker i Norge generelt. Utvalget skal bl.a. se på om det er behov for å endre forvaltningspraksis for å forebygge ødeleggende kvikkleireskred. I dette inngår bl.a. å vurdere innretningen av statens bistand med kartlegging og sikring. Jeg ser frem til utvalgets vurderinger og forslag.

For hvert år rapporterer NVE om gjennomførte sikringstiltak i hele landet i en egen rapportserie som publiseres på NVEs hjemmesider. Det redegjøres også for NVEs arbeid med å forebygge flom- og skredskader hvert år, som all annen resultatrapportering, til Stortinget i statsbudsjettet (Prop. 1 S).

3. *Stortinget ber regjeringen utarbeide en fullstendig plan for finansiering og gjennomføring av nødvendige tiltak innen flom- og skredforebygging og rapportere til Stortinget om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.*

NVE bistår kommuner og samfunnet ellers med kompetanse og ressurser til kartlegging, arealplanlegging, sikring, overvåking, varsling og beredskap.

NVE må ut fra en vurdering av risiko og kost/nytte prioritere hvilke tiltak som får bistand innenfor tilgjengelige budsjetttrammer. NVEs ordning med naturfarekartlegging og bistand til

sikringstiltak er ikke rettighetsbasert. Gjennomføring av større prosjekter er også avhengig av god planlegging og at kommunene vedtar at de bidrar med en distriktsandel (vanligvis 20 pst. av kostnadene for ordinære tiltak).

Ved ny bebyggelse gjennomføres sikringstiltak i privat regi. I tillegg gjennomføres det betydelig sikring knyttet til vei og bane. NVEs bevilgninger som benyttes til å sikre eksisterende bebyggelse, gir derfor ikke et dekkende bilde av samfunnets samlede innsats når det gjelder flom- og skredforebygging.

Forebygging av flom- og skredskader er et langsiktig arbeid. Jeg er derfor opptatt av å ikke gi inntrykk av at vi kan eliminere all naturfare i Norge. Det er viktig at det ses helhetlig på det forebyggende arbeidet knyttet til flom og skred. Det er ikke mulig å sikre alle steder fysisk, og det vil være en viss restrisiko også der sikringstiltak gjennomføres. Overvåking, varsling og ikke minst kommunal arealplanlegging, er viktige tiltak for å forebygge skader.

Jeg mener på bakgrunn av ovenstående at det ikke er hensiktsmessig med en fullstendig finansieringsplan og framdriftsrapportering slik representantene foreslår i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021. Jeg viser til at NVE nå arbeider med en metodikk for å analysere det reelle behovet for flom- og skredsikring. Arbeidet må være langsiktig, og det nære samarbeidet mellom NVE og kommunene gjør det nødvendig å ha fleksibilitet. Det er nødvendig å gjøre løpende vurderinger av kost/nytte og risiko. Det viktigste i dette arbeidet er å gjennomføre tiltak som gir mest mulig trygghet for samfunnet, der hensynet til liv og helse prioriteres høyest.

Med hilsen

Tina Bru

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1832-

16.2.2021

Vedrørende representantforslag 92 S (2020-2021) om klimatilpasning og styrket flom- og skredforebygging

Jeg viser til brev fra Stortinget 2. februar 2021, korrigert i oversendelse 4. februar, vedlagt representantforslag 92 S (2020-2021) fra stortingsrepresentanten Une Bastholm om klimatilpasning og styrket flom- og skredforebygging.

Representantforslaget består av 13 forslag som jeg kommenterer enkeltvis. Enkelte av forslagene berører også andre statsråders ansvarsområder. Svar på forslag 3, 5 og 6 er gitt i samråd med kommunal- og moderniseringsministeren. Svar på forslag 8 er gitt i samråd med samferdselsministeren. Svar på forslag 9 er gitt i samråd med kommunal- og moderniseringsministeren og klima- og miljøministeren. Svar på forslag 10 og 11 er gitt i samråd med klima- og miljøministeren. Svar på forslag 12 er gitt i samråd med justis- og beredskapsministeren og svar på forslag 13 er gitt i samråd med kommunal- og moderniseringsministeren og samferdselsministeren.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen sørge for, så raskt som mulig, å gjennomføre en full kartlegging av risikoen for befolkningen i kvikkleireområder og andre skredfarlige områder over hele landet.

Regjeringen tar folks trygghet på alvor og vil fortsette å prioritere forebygging av flom- og skredskader. Bevilgningene på dette området har økt under denne regjeringen. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er tildelt midler særskilt til kartlegging av flom- og skredfare. Formålet med NVEs kartleggingsarbeid er å bidra med kunnskapsgrunnlag til arealplanlegging, gi underlag for prioritering og planlegging av sikringstiltak og gi grunnlag for god beredskap ved flom- og skredhendelser.

Innenfor gjeldende bevilgning gjør NVE en risikobasert prioritering av kartleggingsarbeidet ut fra hvor det er eksisterende bebyggelse med størst antatt risiko. Dette innebærer også prioritering mellom ulike skredtyper og flom. Flom- og skredforebygging, herunder arbeidet med å kartlegge kvikkleire er et langsiktig arbeid. Kartleggingen har pågått over en lang tidsperiode. Samtidig har det skjedd en metodeutvikling over tid, noe som medfører et behov for også å gjennomgå eldre kartlegginger og oppdatere disse. Gjennom NVEs oversiktskartlegging er det til nå kartlagt mer enn 2 300 kvikkleiresoner over hele landet, noe som svarer til om lag 80 prosent av aktuelt kartleggingsareal. For å avklare den reelle faren for kvikkleireskred må det gjennomføres ressurskrevende detaljerte utredninger, som inkluderer grunnundersøkelser og stabilitetsberegninger. Regjeringen har i Prop. 79 S (2020–2021) foreslått å styrke dette arbeidet med 13 mill. kroner i 2021. Dette er i tråd med NVEs anbefaling.

I tillegg til NVEs arbeid med kartlegging gjennomføres det også kartlegginger i privat og kommunal regi. NVE samler inn faresoner og data fra geotekniske undersøkelser fra eksterne, og gjør dette tilgjengelig i ulike digitale kartløsninger.

Jeg vil vise til at det ved kgl. resolusjon 5. februar 2021 ble oppnevnt et offentlig ekspertutvalg etter skredet i Gjerdrum, som i tillegg til å se på årsakene til skredet også skal vurdere risikobildet for bebyggelse og fare for kvikkleireskred i Norge generelt. Regjeringen vil ta stilling til eventuelle forslag fra utvalget når det har levert sin sluttrapport.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen sørge for at innbyggere i skredutsatte områder får tilstrekkelig informasjon om skredrisiko og veiledning om hvordan de skal forholde seg til informasjonen.

Det gjøres allerede mye godt arbeid med å forebygge flom- og skredskader. NVE bistår kommunene på flere måter for å bidra til å redusere risikoen for kvikkleireskred i bebygde områder. NVE bistår med kunnskapsgrunnlag om fare for kvikkleireskred, blant annet i form av fagsamlinger, veiledning og kartlegging av fareområder. NVE medvirker også i kommunenes arealplanlegging med veiledning, opplæring og uttalelser til enkeltsaker. Som statlig fagmyndighet kan NVE fremme innsigelse til planer som ikke tilfredsstiller kravene til sikkerhet ved ny utbygging. I beredskapssituasjoner bistår NVE kommune og politi med faglig rådgivning.

Informasjon om faren for kvikkleireskred er tilgjengelig på NVEs nettsider og i ulike digitale kartløsninger. NVE samler inn og tilgjengeliggjør informasjon om faresoner og data fra geotekniske undersøkelser fra andre aktører. NVE identifiserer soner med potensiell fare for store kvikkleireskred på oversiktsnivå. Det er til nå kartlagt mer enn 2300 slike kvikkleiresoner. Sonene blir klassifisert etter faregrad og risiko. Når oversiktskartlegging er gjennomført i en kommune, avholdes møte med kommunen der det blir informert om resultatet av kartleggingen og hvordan kommunen skal bruke dette, blant annet i arealplanleggingen.

Jeg vil videreføre det arbeidet som allerede gjøres, og samtidig se etter muligheter til å styrke og forbedre dette. Svarene fra ekspertutvalget vil bli viktige i denne sammenheng.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen fremme forslag som tydeliggjør i lovverket hvem som har ansvaret for å sikre eksisterende bebyggelse mot flom og skred

Mange aktører har et ansvar for å forebygge flom- og skredskader. Jeg viser her til stortingsmeldingen fra 2012, (Meld. St. 15 (2011-2012)) *Hvordan leve med farene – om flom og skred* som forrige regjering la fram. Det grunnleggende ansvaret for å beskytte egen eiendom ligger på den enkelte. Det finnes likevel ingen plikt til å sikre sitt eget hus, og i flere tilfeller kan sikring være fysisk umulig eller uforholdsmessig kostbart. Huseiere har i utgangspunktet ikke rettskrav på støtte fra det offentlige, verken fra kommunen eller staten. Kommunene har heller ikke en juridisk plikt til å gjennomføre sikringstiltak, men har et generelt ansvar for innbyggernes trygghet.

Statens bistandsordning gjennom NVE innebærer at det må gjøres prioriteringer slik at samfunnet får mest mulig igjen i form av redusert risiko for skader. NVE prioriterer de tiltakene som har høyest samfunnsmessig nytte i forhold til kostnadene, og der faren for liv og helse er størst.

Olje- og energidepartementet har vurdert om det er grunnlag for å foreslå materielle endringer i naturskadeloven eller å supplere loven med ytterligere bestemmelser når det gjelder ansvaret for å sikre eksisterende bebyggelse mot flom og skred. Det er krevende å innføre et juridisk ansvar for å sikre eksisterende bebyggelse. Også her vil regjeringen ta stilling til eventuelle forslag fra utvalget når det har levert sin sluttrapport. Det er innenfor utvalgets mandat å vurdere endringer i regelverk og gå gjennom ansvarsdelingen mellom ulike forvaltningsnivå.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av regelverket for utbygging på kvikkleire og i andre skredfarlige områder og komme tilbake til Stortinget med forslag til innskjerpinger for å redusere risiko og sikre at hver enkelt kommune ikke sitter med avgjørende ansvar for risikovurderinger.

Norge har et omfattende og strengt regelverk for bygging i områder med naturfarer, og det stilles strenge krav til bygging i kvikkleireområder. Kommunene har et grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet gjennom arealplanlegging og behandling av byggesaker.

Kommunene er imidlertid ikke alene om å vurdere risiko knyttet til utbygging i fareområder. En viktig del av NVEs bistand til kommunene er innenfor arealplanlegging. NVE bistår med veiledning og råd, men kan også fremme innsigelse dersom kravene til sikkerhet for ny bebyggelse ikke er ivaretatt.

Å vurdere regelverket for utbygging på kvikkleire er en del av ekspertutvalgets mandat, og jeg vil ikke foregripe utvalgets konklusjoner på dette punktet.

Forslag 5: Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre et nasjonalt forbud mot nybygg i kvikkleiresoner i risikoklasse 5.

Jeg viser til mitt svar på spørsmål 4. Det er en del av ekspertutvalgets mandat å vurdere regelverk. Heller ikke her ønsker jeg å foregripe utvalgets konklusjoner.

Forslag 6: Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et nasjonalt forbud mot nybygging på områder hvor NVE mistenker kvikkleire, men som ennå ikke er kartlagt tilstrekkelig.

Etter plan- og bygningsloven § 28-1 er det ikke tillatt å bygge på steder hvor det er markert risiko for fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Dersom kartlegging fra NVE avdekker mistanke om at det ikke foreligger tilstrekkelig sikkerhet mot naturfarer, er kommunen avskåret fra å kunne gi tillatelse til nye tiltak, med mindre utbygger selv bekoster undersøkelser og legger frem dokumentasjon på at sikkerhetskravene er oppfylt. I tillegg kan kommunen etter plan- og bygningsloven § 28-1 legge ned dele- og byggeforbud på ubestemt tid for byggegrunn som ikke oppfyller kravene til sikkerhet.

I dag er det allerede et generelt nasjonalt forbud mot nybygging på områder som ikke er kartlagt. De nærmere sikkerhetsnivåene for bygging i områder utsatt for blant annet flom og skred, er presisert i byggteknisk forskrift kapittel 7 *Sikkerhet mot naturpåkjenninger*. For kvikkleire gjelder TEK17 § 7-3 med veiledning. Forbudet som etterlyses i spørsmålet finnes i praksis allerede gjennom krav til utredning/avklaring i TEK17 med veiledning, og er utdypet i NVEs kvikkleireveileder. Dette innebærer at områdestabiliteten må være utredet før utbygging kan starte. Hovedformålet med reglene er å begrense risikoen for tap av liv, men også å hindre omfattende materielle skader.

For øvrig vil jeg også her avvente evt. vurderinger og forslag om forbedringer i regelverket fra ekspertutvalget.

Forslag 7: Stortinget ber regjeringen styrke NVEs arbeid med flom- og skredforebygging kraftig for å sikre de områdene man i dag vet at er utsatt, og komme tilbake til stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Regjeringen tar folks trygghet på alvor. Bevilgningene til NVEs arbeid med flom- og skredforebygging under denne regjeringen har vært betydelige. For inneværende år er de ordinære bevilgningene til NVEs forebyggende arbeid opprettholdt på omtrent samme nivå

som i fjor. NVE disponerer årlig om lag en halv milliard kroner til dette arbeidet når driftsmidler regnes med.

Kvikkleireskredet i Gjerdrum er en tragisk og omfattende hendelse, og staten skal selvsagt bistå Gjerdrum kommune. Derfor foreslo regjeringen i Prop. 79 S (2020-2021) å øke bevilgningen til NVE med 102 mill. kroner til dette formålet slik at nødvendige sikringsarbeider kan gjennomføres så raskt som mulig. I tillegg foreslo vi å styrke kartleggingen av kvikkleireområder i hele landet med 13 mill. kroner, i tråd med NVEs anbefaling. For å sikre forutsigbarhet for NVEs bistand under ekstremhendelser foreslo vi også å øke bevilgningen til krise- og hastetiltak med ytterligere 50 mill. kroner.

I 2020 ble det også gjennomført et ekstraordinært løft med tilleggsbevilgninger på 165 mill. kroner til ordinære flom- og skredsikringstiltak. I tillegg ble det våren 2020 satt av 100 mill. kroner i skjønnsmidler slik at kommunene kunne iverksette viktige tiltak før den varslede vårfloppen. Dette viser at regjeringen prioriterer arbeidet med forebygging av flom- og skredskader høyt.

Bevilgninger til flom- og skredforebygging vil på vanlig måte vurderes i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene og -revisjonene som fremmes for Stortinget.

Forslag 8: Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til flom- og skredsikring av veier og jernbane og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Regjeringen vil om kort tid legge frem Nasjonal transportplan 2022-2033. Her vil Samferdselsdepartementet komme nærmere tilbake til satsingen på arbeidet med skredsikring av vei og jernbane de neste årene. I statsbudsjettet for 2021 er det for øvrig bevilget nær 1,1 mrd. kroner til skredsikring på riksveier, og over 800 mill. kroner til særskilt fordeling til fylkeskommuner med skredutsatte veier. Det er bl.a. satt av om lag 100 mill. kr for å starte opp rassikringsprosjektet av E16 Kvamskleiva. I Nasjonal transportplan 2018-2029 var det lagt opp til at dette prosjektet skulle starte først i perioden 2024-2029, men regjeringen har fremskyndet anleggsstart på dette prosjektet.

Det er i 2021 bevilget et rekordhøyt beløp til jernbaneformål, herunder 9,2 mrd. kroner til drift og vedlikehold av jernbanenettet. Dette omfatter også ras- og flomsikring. Hvilke konkrete tiltak som blir gjennomført i 2021 prioriteres av Bane NOR, basert på en samlet vurdering av risiko- og sårbarhetsbildet.

Forslag 9: Stortinget ber regjeringen, gjennom økte overføringer, sikre at alle norske kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse på arealplanlegging og klimatilpasning

Kompetanse og kapasitet på planfeltet i offentlig sektor er avgjørende for effektiviteten og kvaliteten på samfunns- og arealplanleggingen.

Det er kommunene og fylkeskommunene som etter plan- og bygningsloven har ansvar for å sikre at de har tilstrekkelig kompetanse. Det skjer også et kontinuerlig arbeid fra departementenes side for å styrke plankompetansen, i tett samarbeid med blant annet KS, statsforvaltere/fylkeskommuner og aktuelle utdanningsinstitusjoner. Innsatsen er betydelig styrket på følgende områder det siste året:

Flere studieplasser og økt rekruttering:

Fra og med opptaket til høyere utdanning høsten 2020 er kapasiteten ved studietilbudene innen offentlig planlegging økt med ca. 70 studieplasser. Dette ble vedtatt i revidert nasjonalbudsjett våren 2020. Det er et markant løft for rekrutteringen til de planfaglige studiene, og vil bidra til gradvis å lukke gapet mellom behovet for og tilgangen til kandidater med planfaglig bakgrunn.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet lanserer i februar 2021, i samarbeid med KS, en kampanje rettet mot elever fra videregående skoler som skal velge og søke på høyere utdanning våren 2021 gjennom Samordna opptak. Kampanjen vil ta i bruk et mangfold av kanaler og virkemidler for å rette positiv oppmerksomhet mot det å ta en planutdanning. Dette skjer i tett samarbeid med de 15 ulike studietilbudene som nå finnes rundt om i landet.

Økt planforskning:

I perioden 2014-2018 finansierte Kommunal- og moderniseringsdepartementet prosjektet *Evaplan 2008*. Det var en forskningsbasert evaluering av hvordan plandelen av plan- og bygningsloven har fungert. Prosjektet har resultert i to hovedrapporter utgitt i bokform på Universitetsforlaget siste halvår 2018. Disse er særlig verdifullt tilskudd til heving av det allmenne kompetansenivået ute i planmiljøene i offentlig så vel som privat sektor. Bøkene brukes i dag aktivt i undervisningen på høyere studier i planfag.

Et nytt program innen planforskning ble startet opp i 2019 med en totalramme på ca. 52 mill. kroner. Dette er av typen "Kompetanse- og samarbeidsprosjekter" og er lagt til Forskningsrådet. Satsingen er ledd i et langsiktig arbeid for å bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget som må ligge til grunn for planlegging etter plan- og bygningsloven. Målet er at programmet også skal bygge sterke fagmiljøer, øke forskningsinnsatsen og bidra til å kople forskningsmiljøer tettere på utdanninger innenfor dette feltet. Tre prosjekter med en samlet ramme på 27 mill. kroner er allerede i gang.

Forsterket etter- og videreutdanning:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er for tiden i dialog med KS' Forum for utdanning for samfunnsplanlegging om å utvikle to pilottilbud innen etter- og videreutdanning i regi av Handelshøgskolen Innlandet og Norges Arktiske Universitet i Tromsø (UiT). Tiltaket har to formål. For det første å styrke disse to fagmiljøene og deres studietilbud på planfeltet for å øke tiltrekningskraften mot nye studenter. For det andre å utvikle skreddersydde kompetansetilbud rettet mot kommuner i fylker der planstatus, ifølge ferske tall fra KOSTRA, ikke er fullt tilfredsstillende.

KS og flere departementer samarbeider om Sekretariatet for etter- og videreutdanning i samfunnsplanlegging (SEVS). SEVS har i 2020 også fått tilført ekstra midler til å utvikle et kursopplegg på tema "konsekvensutredninger i plan" rette mot kommunesektoren. Det er testet ut og vil inngå i faste etter- og videreutdanningstilbud framover.

Økt målrettet veiledning:

Planlegging.no er Kommunal- og moderniseringsdepartementets hovedkanal for informasjon og veiledning om planlegging. Det er lagt opp et løp over flere år for å videreutvikle og gi bedre og mer digital informasjon og veiledning via disse nettsidene.

Informasjon og veiledning til plandelen av plan- og bygningsloven skal være samordnet, oppdatert, relevant og aktuell. Målgruppene skal ha ett sted å gå til når de ser etter informasjon om planlegging. Kunnskapsdokumentene skal være digitale og brukervennlige, og vi har en helhetlig tilnærming til hvordan informasjon og veiledning kommuniseres. Det arbeides med flere typer kanaler og måter å presentere stoffet på som for eksempel webinar, digitale veivisere, sosiale medier, nyhetsbrev som en del av den totale eksterne kommunikasjonsstrategien.

I 2020 og 2021 ferdigstilles en rekke relevante veiledere som er etterspurt av kommunene. Disse er publisert på *planlegging.no*. Utviklingsarbeidet med *planlegging.no* har hatt en ramme på om lag 5 mill. kroner årlig de siste årene.

Regjeringen har satt i gang flere kartleggingsprosjekt som styrker det faglige grunnlaget for arealplanlegging og klimatilpasning. Mer nøyaktige terrengmodeller fra land til vann, detaljerte kartdata og eiendomsdata gir muligheter for ny næringsutvikling og bedre samfunnsplanlegging. Nasjonal detaljert høydemodell, som gir nøyaktige målinger av høyden på hver kvadratmeter av Norge, er viktig for blant annet beregning av flomveier og for skred.

Når det gjelder samfunnsplanlegging og arealforvaltning er plan- og bygningsloven det overordnede verktøyet, og loven er sentral i kommunenes arbeid med klimatilpasning. Statlige planretningslinjer (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning ble fastsatt høsten 2018. Veiledning til delen som omhandler klimatilpasning ble utarbeidet i 2019. Miljødirektoratet ledet arbeidet, og veilederen ble laget i samarbeid med 11 direktorater, fire kommuner, tre fylkeskommuner, tre fylkesmenn, Sametinget, KS og Norsk klimaservicesenter. Veilederen er digital og ligger på *Klimatilpasning.no*.

Klimatilpasningsnettverk som "I front", bestående av 13 bykommuner fra alle landets fylker, og "Naturfareforum" der flere direktorat deltar, er viktige arenaer for samarbeid.

Miljødirektoratet arrangerer også jevnlig seminarer og webinar for kommunene i samarbeid med andre aktører, og alle fylker har fått støtte til å gjennomføre introduksjonskurs i klimatilpasning ("Vær Smart!").

Det arbeides aktivt og gjøres en stor innsats for å gi kommunene felles informasjon og veiledning. Nettstedet *Klimatilpasning.no* driftes av Miljødirektoratet i samarbeid med en rekke etater. Nettsiden skal bidra til å spre kunnskap og veiledning om klimaendringer og klimatilpasning, spesielt for de som veileder, planlegger og tar avgjørelser lokalt og regionalt. På nettsiden finnes blant annet:

- Veiledning til klimatilpasningsdelen av Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Sektorsider med kunnskap, informasjon og veiledning innen ulike sektorer
- Kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning, hvor det vises til relevante data og tjenester, slik som
 - Klimaframskrivninger, observasjoner og værstatistikk fra Norsk Klimaservicesenter
 - Tjenester knyttet til havnivå, blant annet *Se havnivå*, hvor du finner informasjon om observert og varslet vannstand, tidevann, landheving og framtidig havnivå.
 - Den nasjonale høydemodellen som kan benyttes av kommunene: Nasjonal detaljert høydemodell | Kartverket.no og høydedata (blant annet flomsone): Høydedata og dybde data | Kartverket.no
 - Andre nedlastbare data fra bl.a. NVE, slik som historiske vassdragsdata og aktsomhets- og faresonekart.

Helt sentralt i arbeidet med klimatilpasning er også å fremskaffe og tilrettelegge et godt naturvitenskaplig kunnskapsgrunnlag (klimadata og klimaframskrivninger), som kan legges til grunn i planleggings- og beslutningsprosesser. Norsk klimaservicesenter (KSS) fremskaffer, tilrettelegger og formidler klima- og hydrologiske data for bruk i forvaltningens arbeid med klimatilpasning, og gir råd om bruk av dataene. KSS jobber med å nedskalere klimadata slik at vi får vite hvordan FNs globale klimaprognoser vil se ut på lokalt nivå. KSS har utarbeidet klimaframskrivninger for Norge frem mot 2100 og fylkesvise klimaprofiler for alle landets fylker. Arbeidet med nye klimaframskrivninger for Norge basert på IPCCs sjette hovedrapport som ferdigstilles i 2021 er påbegynt og skal ferdigstilles i 2023.

Det er også avgjørende at kunnskapsgrunnlaget tilpasses og formidles slik at dette kan tas i bruk i alle sektorer og lokalt. Regjeringen vil sikre at alle har den informasjonen de trenger blant annet ved å satse på klimaforskning. I 2018 ble Norsk senter for bærekraftig klimatilpasning (NORADAPT) åpnet. Senteret skal få fram og samle kunnskap om hvordan vi kan forberede oss på klimaendringene på tvers av sektorer og fagfelt.

Forslag 10: Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med restaurering av myr og annen natur for å gjøre samfunnet mer robust mot ekstremvær, flom og overvann

Dette er et arbeid regjeringen allerede har oppmerksomhet på, og som følges opp, senest i klimaplanen som ble lagt fram i januar 2021. Der fremgår det at *"For å redusere utslepp fra annen arealbruk vil regjeringa halde fram med å restaurere myr og annen våtmark."*

I naturmangfoldmeldingen (Meld. St. 14 (2015-2016)) foreslo regjeringen at det internasjonale målet om å restaurere 15 pst. av økosystemene også skulle være norsk politikk. Stortinget forsterket dette i anmodningsvedtak ved å be om at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025. Restaurering av myr, sammen

med forbedring av tilstand i tråd med vannforvaltningsplanene, er de viktigste tiltakene for å følge opp dette målet.

Til nå har Norge i Miljødirektoratets regi lukket mer enn 200 kilometer grøft i omtrent 80 myrer. FN har ved å gjøre 2021 - 2030 til naturrestaureringens tiår, gitt oss en unik mulighet til å løfte fram aktive grep vi kan gjøre for å snu tapet av natur slik at vi får mer natur i fremtiden. Fra Klima -og miljødepartementet sitt budsjett vil det i 2021 gå om lag 44 mill. kroner til planlegging og gjennomføring av restaurering i vassdrag, myr og annen våtmark.

På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet har Miljødirektoratet oppdatert planen for restaurering av myr og anna våtmark for perioden 2021-2025. Direktoratet skal levere et forslag til strategi for restaurering av vassdrag for det neste tiåret, og følge opp dette med en nasjonal plan for vassdragsrestaurering. Miljødirektoratet har fått i oppdrag å *"tilrå konkrete og prioriterte restaureringsprosjekt i terrestriske økosystem"* og det er åpnet for å bruke midler over den aktuelle budsjettposten som av ulike grunner ikke kan brukes på våtmark, til å restaurere andre karbonrike økosystem.

Forslag 11: Stortinget ber regjeringen øke støtten til kommunenes arbeid med klimatilpasning og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021

Det gjøres mye nasjonalt for å støtte kommunenes arbeid med klimatilpasning. Ansvarsprinsippet innebærer at alle nasjonale myndigheter har ansvar for å forebygge og håndtere konsekvenser av klimaendringer innenfor sin sektor/sitt ansvarsområde. Klima- og miljødepartementet er gitt ansvaret for å tilrettelegge for regjeringens helhetlige arbeid med klimatilpasning, og Miljødirektoratet koordinerer det nasjonale klimatilpasningsarbeidet.

Miljødirektoratet forvalter blant annet en tilskuddsordning der kommuner og fylkeskommuner kan søke om midler til oppbygging av kunnskap og utredninger om konkrete klimatilpassingstiltak som kan gi resultater lokalt. Tilskuddsordningen for klimatilpasning er videreført med 6,4 mill. kroner i 2021. I perioden fra 2015 til 2020 er i overkant av 33 mill. kroner blitt fordelt på omlag 108 ulike prosjekter.

Det foreligger imidlertid ikke en samlet oversikt over alle klimatilpassingstiltak i budsjettet. Slik statsbudsjettets kapitler og poster er innrettet, kan midler til klimatilpassingstiltak i de fleste tilfeller ikke isoleres, men inngår i flere av postene på budsjettet til blant annet Riksantikvaren, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), samferdselsetatene, Helsedirektoratet og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Tilskuddsordningen utgjør dermed kun en liten del av støtten til kommunenes arbeid med klimatilpasning. Klimatilpasning er blant annet en integrert del av samfunnssikkerhetsarbeidet og ivaretas gjennom sivilbeskyttelsesloven (kommunal beredskapsplikt) og plan- og bygningsloven. Bevilgningen til DSB, under kap. 451 på Justis- og beredskapsdepartementets budsjett, disponeres i sin helhet av DSB. Midler knyttet til samfunnssikkerhetsarbeid, herunder klimatilpasning, inngår som en del av de ordinære

driftsutgiftene til direktoratet, og kan ikke meldes inn som særskilte tiltak. Videre blir betydelige ressurser i NVE og Miljødirektoratet brukt til arbeid som bidrar til klimatilpasning. Det samme gjelder midler til forsknings- og utviklingsoppgaver rettet mot klimatilpasning, både gjennom programmer i Forskningsrådet og gjennom driftsbevilgninger til aktuelle forskningsinstitutt.

Bevilgninger til arbeidet med klimatilpasning vil for øvrig på vanlig måte vurderes i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene og -revisjonene som fremmes for Stortinget.

Forslag 12: Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til beredskapsetatene for å styrke evnen til krisehåndtering, også dersom flere ulykker skulle skje samtidig, og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021

Samfunnssikkerhet er et viktig satsingsområde for regjeringen. Regjeringen arbeider for å styrke samfunnets evne til å forebygge kriser og til å håndtere alvorlige hendelser gjennom et helhetlig og koordinert arbeid med samfunnssikkerheten. Regjeringen har arbeidet målrettet for å styrke sentrale beredskapskapasiteter i hele regjeringsperioden.

I 2015 ble Nødnett, det digitale radiosambandet for nød- og beredskapsaktører, tatt i bruk i hele landet med en dekningsgrad på ca. 86 pst. av landarealet og nær 100 pst. av arealet der folk bor. Dette er i tråd med Stortingets forventninger, jf. Innst. 371 S (2010–2011). Videre er det første av 16 nye redningshelikoptre tatt i bruk. Når arbeidet er ferdigstilt vil det være nye helikoptre og fasiliteter på til sammen seks redningshelikopterbasen.

SAR Queen har langt bedre rekkevidde, evne og større fart til å operere i dårlig vær enn Sea King-helikoptrene. Regjeringen styrker også brannutdanningen gjennom å etablere en ny fagskole for brann- og redningspersonell. I tillegg er HF-dekningen i nordområdene bygget ut, og regjeringen har sørget for drift av en ny redningsskøyte i Vardø.

Politiberedskapen er også styrket. Regjeringen har nådd målet om to polititjenestepersoner per 1 000 innbyggere. Regjeringen innførte i 2015 krav til responstid i politiet ved hasteoppdrag, noe politiet innfridde for første gang i alle kategorier i fjor. Antall tjenestepersoner i beredskapstroppen i politiet er økt med 60 pst. Politiets nasjonale beredskapssenter var i full drift i desember 2020. I 2019 fikk politiet nye og større helikoptre med transportkapasitet. Politiet har de siste årene inngått avtaler med både Kystverkets loshelikoptre samt Luftambulansen om bruk av deres helikoptre til transport av politipersonell. Politiet kan også anmode om bistand fra redningshelikoptrene, som i Nord-Norge har base i Bodø og på Banak. For å sikre at helikopterberedskapen for politiet i Nord-Norge ivaretas fikk politiet fra 1. mai 2020 tilgang på et sivilt helikopter. Som en viktig del av politireformen ønsker regjeringen å samlokalisere politiets operasjonssentraler vegg-i-vegg med brannvesenets 110-sentraler. Totalt er seks nødsentraler for politi og brann- og redning samlokalisert. Samlokalisering har skjedd i følgende politidistrikt; Finnmark, Innlandet, Nordland, Møre og Romsdal, Øst og Sør-Øst. I Nordland og Finnmark er også helse ved AMK-sentralen samlokalisert med politi og brann.

De regionale helseforetakene og kommunene har ansvaret for den akuttmedisinske beredskapen. Regjeringens mål er å sikre et sammenhengende system for akutte tjenester som gir tilstrekkelig trygghet og kvalitet. Regjeringen har gjennomført betydelige tiltak for å styrke de akuttmedisinske tjenestene. Nasjonal helse- og sykehusplan (2020-2023) gir en oversikt over status for den akuttmedisinske beredskapen og hvilke tiltak som er satt i verk.

I en krise hvor nasjonale ressurser står i fare for å bli uttømt, kan Norge be om bistand bilateralt fra de nordiske landene eller gjennom EUs ordning for sivil beredskap. Norge vurderte blant annet å be om hjelp i forbindelse med skogbrannene sommeren 2018, og har hatt stor nytte av ordningen i forbindelse med håndteringen av koronapandemien. Det er også inngått avtale med Sverige om bistand fra svensk innsatspersonell.

Bevilgninger til beredskapsstatene vil for øvrig på vanlig måte vurderes i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene og -revisjonene som fremmes for Stortinget.

Forslag 13: Stortinget ber regjeringen innføre et system med grenser for akseptabel risiko for eksisterende bygg og infrastruktur tilsvarende akseptabel risiko for nybygginger som i byggteknisk forskrift (TEK17).

Forebygging av flom- og skredskader er et langsiktig arbeid. Jeg er også opptatt av å ikke gi inntrykk av at vi kan eliminere all naturfare i Norge. Det er viktig at det ses helhetlig på det forebyggende arbeidet knyttet til flom og skred. Det er ikke mulig å fysisk sikre alle eksisterende bygg, og det vil være en viss restrisiko også der sikringstiltak gjennomføres. Overvåking, varsling og ikke minst kommunal arealplanlegging, er viktige tiltak for å forebygge skader.

I byggteknisk forskrift kapittel 7 er det angitt sikkerhetsnivåer for bygging i områder utsatt for blant annet skred og flom. Sikkerhetsnivåene i byggteknisk forskrift gjelder for alle nye tiltak. Det vil si at de også gjelder ved endringer på eksisterende bygg, for eksempel hovedombygging, endret bruk av bygg (bruksendring), terrengendringer og ved oppretting av ny grunneiendom (fradeling).

Kravene i byggteknisk forskrift gjelder også for infrastruktur, det vil si offentlige veganlegg som anlegges etter veglova og jernbaneanlegg som anlegges etter jernbaneloven. Kravene skal imidlertid ivaretas av sektormyndigheten, som er henholdsvis Bane NOR, Statens vegvesen, fylkeskommunen eller et statlig utbyggingsselskap for veg (Nye Veier), og ikke kommunale bygningsmyndigheter.

De eldre delene av vei- og jernbanenettet er i stor grad bygget i en tid hvor man verken hadde utstyr, kunnskap eller metoder for å prosjektere, beregne eller bygge slik det gjøres i dag. Det er begrenset med detaljert dokumentasjon av grunnforhold. For nybygde veier stiller det seg naturligvis annerledes. Kravene har økt som følge av mer kunnskap og endret klima.

Selv om den beregningsmessige sikkerheten av eksisterende vei kan være usikker, tilsier erfaringer at en gammel velfungerende vei og bane kan ha tilstrekkelig robusthet siden den har ligget der i lang tid. Statens vegvesen, Bane NOR og andre offentlige infrastrukturforvaltere følger opp infrastrukturen med jevnlig inspeksjon for å overvåke eventuelle tegn på skader og forringet stabilitet, og problempunkter blir registrert ved observasjoner og erfaring samlet gjennom drift og vedlikehold. Statens vegvesen har naturfarekart og RoS-analyser som grunnlag for driftskontraktene. Bane NOR har også gjennom flere år jobbet med kartlegging av nedbørsfeltene i sideterrenget til alle banestrekningene, og har på bakgrunn av dette arbeidet med å fornye de stikkrennene som har lavest kapasitet ut fra en lokal nytte -kostberegning.

Det vil være krevende å komme fram til hvilket risikonivå knyttet til eksisterende infrastruktur som er fornuftig. Samferdselsdepartementet vurderer i så fall at det er viktig ikke å se kun på flom- og skredrisiko, men på den totale risikoen knyttet til brann/eksplosjon, trafikkulykker, skipsulykker, arbeidsulykker mv. En gjennomgang av det eksisterende vei- og jernbanenettet med supplerende kartlegging av grunnforhold og skredfare og dokumentasjon av sikkerhetsnivå vil være svært ressurskrevende. Det vil være et svært kostbart arbeid å kartlegge skredfare og grunnforhold langs både vei og bane og evt. utbedre eller sikre eksisterende veg opp til dagens krav. For jernbanen vil dette også medføre lange avbrudd i trafikken på berørte strekninger. Samfunnsøkonomisk nytte av en slik innsats må derfor utredes nærmere.

Med hilsen

Tina Bru